

Begrebsforvirring om sygelige tilstande hos katte

Forvirring og uvidenhed om sygdomstilstande, sygdommes forløb og mulighederne for behandling dominerer bevidstheden hos de fleste dyreejere.

Hold af dyr forpligter ejerne til at have stor almen viden om sygdomme, således at man kan handle til dyrenes bedste.

Sygdomsmønstrene og behandlinger inden for gruppen pattedyr inkl. mennesker er meget lig hinanden. Faktisk er det sådan, at katten er det af vores hobbydyr, som sygdomsmæssigt ligner menneskene mest.

Katte kan f.eks. lide af både leukæmi, influenza, allergiske tarmlidelser, cocci-diose, giardia, indvoldsorm og katte-aids. Modsat hunden ser man disse "menneskesygdomme" hos kat.

Katten adskiller sig dog fra mennesker ved i bund og grund at være rovdyr, og et rovdyr skjuler sine svagheder. Resultatet er, at mange "akut syge katte" i virkeligheden har været syge i 14 dage, før ejeren søger dyrlægehjælp. Bedre bliver det så ikke, hvis man har opsøgt en eller anden selvbestaltet sygdomsguru på f.eks. internettet, som har givet "gode råd" med yderligere forsinkelse til følge. Mange katteejere - ja dyreejere i almindelighed - anser næsten ethvert sygt dyr for lidende af antibiotikamangel.

Sandheden er imidlertid en helt anden. Specielt når det drejer sig om betændelser hos katte. Mange af kattens almindelige lidelser er f.eks. helt eller delvis immunologisk betingede. Lad mig i flæng nævne katteinfluenza, IBD (Red. Bem. Inflammatory Bowel Disease - tarmbetændelse uden kendt årsag), blærebetændelse og mange allergiske hudlidelser.

Det afgørende for behandlingen af sygelige tilstande hos dyr og for en korrekt biologisk arbejdsgang, at ejerne har et grundlæggende kendskab til basale sygdomsdefinitioner.

Sygelige tilstande – definitioner
Forståelsen af simple begreber som

"sygdom", "betændelse" og "infektioner" tolkes af mange katteejere som værende stort set ensbetydende. Begreberne er imidlertid meget veldefinerede og tydeligt forskellige.

Sygdom inkluderer enhver tilstand, som får dyrene til at føle sig utilpasse med ændringer i adfærdsmønster, fødeindtagelse, kropsholdning, udseende eller/og stofskifte.

Der findes mange årsager til disse ændringer. F.eks. stress, miljøpåvirkninger, giftstoffer, fodringsfejl, svulster, hormonelle forstyrrelser og infektioner.

Infektioner dækker kun over sygdomme, som skyldes invasioner af infektiøse organismer som bakterier, virus, parasitter, svampe, protozoer, mykoplasmer og andre mikroorganismer.

Af de nævnte infektiøse agens er kun bakterier følsomme overfor almindelige antibiotika.

Det kræver viden at vælge det rette antibiotikum. Akkurat som læger heller ikke anvender det samme antibiotikum til alle infektioner.

Smittefarlige organismer har den egenskab, at de kan spredes til andre individer i fæces (afføring), støv, flåd fra øjne, mund og næse og gennem blodsugende parasitter som myg og lus.

Smitten kan spredes direkte fra individ til individ, men ofte er det vi mennesker, som viderebringer smitten på fodtøj, hænder, i tøj, i foder- og vand-skåle og med redskaber.

Manglende karantæneforanstaltninger og manglende sund biologisk arbejdsgang er hyppige årsager til udbrud af smittefarlige sygdomme.

Alle smittefarlige sygdomme skyldes infektioner, men ikke alle infektioner er smittefarlige

Forstået på den måde at enkelte individer nemt kan inficeres med mikroor-

ganismer, uden at mikroorganismen bringes videre til andre. Det kan f.eks. være en infektion i et bidsår. At disse enkelte individer inficeres kan f.eks. skyldes, at deres immunsystem er svækket pga. dårlig fodring/miljøfejl – eller det faktum "at man er kat". Måske har de pådraget sig ydre trauma ved slagsmål/påkørselssår. Det er vigtigt at forstå, at individerne i en flok er forskellige. Nogle er stærke, andre er svage. Det er livet! At flertallet af katte i en gruppe holder sig raske er således ikke ensbetydende med, at sygdom hos en enkelt kat ikke skyldes infektion.

Smittefarlige infektioner kender I jo så rigeligt i form af f.eks. katteinfluenza.

Raske dyr er ikke ensbetydende med at de er smittefri

Dels kan dyrene være i inkubationsfasen, og dels eksisterer der et begreb, der hedder raske smittebærere.

Inkubationstiden – tiden fra smitte til sygdomsudbrud – kan være meget lang. Katte i inkubationsperioden kan udskille smittefarlige organismer uden endnu selv at være syge.

Raske smittebærere – er et meget almindeligt fænomen inden for dyreverdenen. Et godt eksempel hos katte er katteinfluenza. Dyrene bærer og udskiller – i hvert fald i perioder – de smittefarlige mikroorganismer.

Problemet ville ikke være stort, hvis man ved en "enten/eller-test" kunne finde smittebærerne, men en sådan test findes ikke. Selv om nogle test er bedre end andre, skal testresultater altid tydes som sandsynlighedsberegninger.

De meget populære test for katteinfluenza er således efter min bedste overbevisning stort set værdiløse. I bedste fald kan det være penge ud af lommen. I værste fald har det ført til unødvendige aflivninger. Der er både positive og negative falske test – specielt med herpesvirus.

Under alle omstændigheder kan disse test aldrig stå alene. Resultaterne

skal sammenholdes med det kliniske billede og indgå i bedømmelsen på lige fod med alle mulige andre test.

Betændelse

Betændelser kan skyldes infektioner, men betændelser kan også være sterile

Næsten alle dyreejere tænker antibiotika, straks de hører ordet

”betændelse”. Sådan er det ikke.

Definitionen på en betændelse er en påvirkning af væv, som udløser karakteristiske cellereaktioner, udskillelse af definerede kemiske stoffer og ændringer i blodcirkulationen.

Karakteristiske synlige reaktioner på betændelse er hævelse, rødme og smerter.

Alle ved, at betændelse kan skyldes tilstedeværelsen af infektiøse organismer som f.eks. bakterier og vira. Endnu flere betændelser er imidlertid sterile og skyldes andre faktorer som f.eks. ydre påvirkninger (varme, slag, lyspåvirkninger, insektstik), allergier, fodringsfejl, alder eller hormonforstyrrelser.

Eksempelvis er næsten alle livmoderbetændelser hormonelt betingede – en ”fejlproduktion af hormoner i æggestokkene”.

Kun en brøkdel af betændelser kan kureres helt eller delvist med antibiotika – nemlig dem med en bakteriel komponent.

En ren virusinfektion, en ren allergisk betændelse eller en hormonelt betinget livmoderbetændelse lader sig f.eks. ikke behandle med antibiotika. Lades sterile betændelser ubehandlede i længere tid, kan der imidlertid sekundært tilståde bakterielle infektioner som behandles på vanlig vis. For succes med behandlingen er det ”et must” at fastslå den primære årsag til den sterile betændelse.

Da rigtig mange betændelser hos katte har en primær immunologisk årsag, er det f.eks. ikke nok at give antibiotika alene. En sufficient behandling kræver også, at man giver binyrebarkhormoner, som katte heldigvis tåler bedre end nogen anden dyreart inkl. mennesket.

Afslutning

Det er ikke sikkert, at dette forsøg på at definere begreberne har gjort livet nemmere.

Om alt andet er glemt, så husk på, at katte er eksperter i at skjule symptomerne for ejerne.

Selv alvorlige lidelser som nyresygdomme og leverlidelser overses ofte.

Husk også på at ikke alle betændelser er smittefarlige og at betændelser kan være sterile.

Knud Steensborg
Abild Dyreklinik (Feb. 2009),
Fagdyrlæge i sygdomme hos kat og hund
www.abilddyreklinik.dk

